

Η ΟΜΟΡΦΙΑ ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΟΥ ΣΕ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ¹

Στέφανου Χρ. Κουμαρόπουλου
Δρ. Θεολογίας

Ο Χριστός είναι η ομορφιά που σώζει (σ)την Εκκλησία

«Η ομορφιά θα σώσει τον κόσμο²», η πολύ γνωστή αυτή φράση ανήκει στον Φίοντορ Ντοστογιέφσκι. Και φυσικά αυτή η Ομορφιά είναι ο Χριστός μας. Σε μία επιστολή του γράφει ο Ντοστογιέφσκι: «Δεν υπάρχει τίποτα πιο όμορφο, πιο βαθύ... και πιο τέλειο από τον Χριστό»³. Οι Πατέρες της Εκκλησίας και οι Άγιοι μας αποκαλύπτουν ότι ο Θεός μας φανερώνεται μέσα από την ομορφιά⁴.

Ο Χριστός είναι «Ο Ωραίος κάλλει παρά τους υιούς των ανθρώπων»⁵. Ο προφήτης και βασιλιάς Δαβίδ προσφωνούσε τον Κύριο: «Είσαι εσύ, Χριστέ και Μεσσία μου, ο ωραιότατος. Η ωραιότητά σου υπερβαίνει όλες τις ομορφιές των ανθρώπων». Αυτή την ομορφιά έζησαν όσοι αξιώθηκαν να δουν εν ζωή τον Κύριο. Κι ο Άγιος Παΐσιος που κάποια στιγμή του αποκαλύφθηκε ο Χριστός εμπιστεύτηκε σε κάποιον. «Θα άξιζε να αγωνίζεται κανείς χίλια χρόνια για να δει αυτή την ομορφιά για μια στιγμή μόνο».

Η Εκκλησία είναι το σώμα του Χριστού. Γι αυτό *αντανακλά την ομορφιά του Χριστού*, την ομορφιά του Παραδείσου μέσα στον κόσμο. Η κατεξοχήν στιγμή που φανερώνεται αυτή η ομορφιά είναι

¹ Ομιλία που πραγματοποιήθηκε στη Σύναξη Γονέων στο Πνευματικό Κέντρο του Ι. Ναού Κοιμήσεως Θεοτόκου Αργυρουπόλεως, στις 10 Νοεμβρίου 2024. Η ίδια ομιλία επαναλήφθηκε με τον τίτλο ([Η ομορφιά της Θείας Λειτουργίας και τα οφέλη της](#)), πραγματοποιήθηκε και στην Αίθουσα του Ι. Ναού Κοιμήσεως Θεοτόκου Αλίμου στις 17 Νοεμβρίου 2024.

² Αυτή η περίφημη και διαχρονική φράση εκστομίζεται από τον πρίγκιπα Μίσκιν, τον ευαίσθητο και καλοσυνάτο πρίγκιπα στο περίφημο έργο του Φίοντορ Ντοστογιέφσκι με τον τίτλο «Ο ηλίθιος».

³ Για περισσότερα βλ. Μιχάλη Κουτσού, [Η Ορθοδοξία στον Ντοστογιέφσκι](#), στον ιστότοπο της Πεμπτουσίας.

⁴ Ένα από τα πιο πνευματικά βιβλία της Ορθοδόξου Εκκλησίας, ονομάστηκε [Φιλοκαλία](#) (εκ του φιλοκαλείν), γιατί αποπνέει την αγάπη προς την ομορφιά και το υπερβατικό κάλλος του Τριαδικού Θεού.

⁵ Ψαλμός του Δαβίδ 44, 3.

ο Εκκλησιασμός, η Θεία Λειτουργία, όπου εκεί βιώνουμε την ομορφιά που σώζει τον κόσμο⁶.

Την ομορφιά αυτή δημιουργεί και διασώζει το Άγιο Πνεύμα, που εξαγιάζει την Εκκλησία όλη και ομορφαίνει τη ζωή όλων. Της δίνει νόημα και προοπτική. Μέσω του Αγίου Πνεύματος (οι Άγιοί μας στο παρελθόν περισσότερο αλλά και εμείς τώρα σε μικρό βαθμό) μπορούμε να ζήσουμε κάποιες στιγμές της **ουράνιας ομορφιάς** μέσα στα μυστήρια της Εκκλησίας μας και κυρίως στον Εκκλησιασμό μας. Αυτές οι στιγμές της ουράνιας ομορφιάς που ζούμε είναι τα κεράσματα-δώρα αυτά του Θεού, όπως τα ονομάζουν οι Πατέρες μας.

Η Κυριακή είναι μέρα χαράς

Η Κυριακή (που είναι η κυρίως μέρα του Εκκλησιασμού μας) είναι μέρα χαράς, **το Πάσχα** που ζούμε κάθε Εβδομάδα. Μας καλεί η Ενορία μας να ζήσουμε την χαρά. Γι αυτό άλλωστε ονομάστηκε Κυριακή, δηλαδή ημέρα του Κυρίου μας. Μια τέτοια μέρα οι Μυροφόρες αξημέρωτα (όρθρου βαθέος) αντίκρισαν τον Αναστημένο Κύριο και ανήγγειλαν τα χαρμόσινα νέα (τα Ευαγγέλια) στους Αποστόλους. Και ήταν τα πιο χαρούμενα νέα που δέχθηκε ποτέ ο κόσμος, γιατί ανήγγελλαν την κατάργηση του θανάτου για όλους τους ανθρώπους, για όλους μας.

Κι εμείς ερχόμαστε στον Κυριακάτικο Εκκλησιασμό μας να βιώσουμε αυτή τη χαρά. Κάθε Κυριακή, λίγο πριν την Θ. Λειτουργία, στον Όρθρο διαπιστώνουμε ότι το μεγαλύτερο μέρος του είναι αφιερωμένο στη χαρά της Ανάστασης. Το εωθινό Ευαγγέλιο αλλά και ένα μεγάλο μέρος των ύμνων του Όρθρου αναφέρονται στις συναντήσεις του Αναστημένου Κυρίου με τις Μυροφόρες και τους μαθητές Του.

⁶ Στο έργο του Ντοστογιέφσκι *Αδελφοί Καραμαζώφ* ο Στάρετς Ζωσιμάς αναφέρει: «Η ομορφιά της Ορθοδοξίας θα σώσει τον κόσμο από την ασχήμια, την κοινωνική ανισότητα, την ηθική παρακμή»

Και εμείς συμμετέχουμε σε αυτά το γεγονόςτα γι' αυτό απαγγέλλουμε μετά την ανάγνωση του αναστάσιμου Εωθινού Ευαγγελίου την πασχαλινή προσευχή «**Ανάστασιν Χριστού Θεασάμενοι...**» (έχοντας δει με τα μάτια της ψυχής μας την Ανάσταση του Κυρίου μας). Αυτήν την ομολογία μας θα ακολουθήσει την ώρα της Θείας Λειτουργίας η ακράδαντη ελπίδα μας (την ομολογούμε στο τέλος του Συμβόλου της Πίστεως, του Πιστεύω): Προσδοκώ Ανάστασιν νεκρών και ζωήν του μέλλοντος αιώνος Αμήν!»!

Όταν ο Ιωάννης ο Θεολόγος, που είχε στην Πάτμο την εμπειρία της Αποκαλύψεως γράφει: «Εγώ Ιωάννης ο και αδελφός υμών... εγενόμην εν Πνεύματι εν τη Κυριακή ημέρα... και είδον ουρανόν καινόν και γην καινήν»⁷, είναι σαν να μας λέει: «Εγώ ο αδελφός σας Ιωάννης Λειτουργήθηκα την Κυριακή και μετά είχα την αποκάλυψη»⁸. Ο Εκκλησιασμός μας αποκαλύπτει τα μυστήρια και την αγάπη του Θεού.

Κυρίως όμως η χαρά του Εκκλησιασμού μας οφείλεται στο πιο σημαντικό δώρο της Θείας Λειτουργίας. Την Θεία Ευχαριστία: «**Πάσχα θα κάμω πάλι σήμερα, κι ειν' η λαχτάρα μου μεγάλη! Πάσχα θα κάμω πάλι σήμερα, γιατί θα κοινωνήσω πάλι**»⁹. Είναι η χαρά της μετοχής μας στο σώμα και του αίμα του Χριστού μας, όπου γινόμαστε ένα με τον γλυκύτατο Χριστό μας. Κοινωνάμε το σώμα και το αίμα του Χριστού μας. Ενωνόμαστε μαζί του και με τους άλλους.

Αυτό είναι το μεγαλύτερο όφελος του Εκκλησιασμού. Δεν είναι όμως και το μοναδικό.

⁷ «Εγώ Ιωάννης, ο αδελφός υμών και συγκοινωνός εν τη θλίψει και βασιλεία και υπομονή εν Ιησού Χριστώ, εγενόμην εν τη νήσω τη καλουμένη Πάτμω δια τον λόγον του Θεού και δια την μαρτυρίαν Ιησού Χριστού. Εγενόμην εν πνεύματι εν τη Κυριακή ημέρα, και ήκουσα φωνήν οπίσω μου μεγάλην ως σάλπιγγος λεγούσης· ο βλέποις γράψον εις βιβλίον και πέμψον ταις επτά Εκκλησίαις». (Αποκάλυψη 1, 9-11).

⁸ Αρχιμ. Βασιλείου (Καθηγουμένου Ι. Μονής Ιβήρων) *Εισοδικόν*, Εκδ. Ι. Μονή Ιβήρων 2003 (6^η έκδοση).

⁹ Γ. Βερίτη, *Απαντα Ποιήματα*, Εκδόσεις Η Δαμασκός, Αθήνα 2010, 8^η έκδοση, σ. 34.

Πολλά τα οφέλη του Εκκλησιασμού

- Στην αρχή της Θείας Λειτουργίας ακούμε τον ιερέα να μας ετοιμάζει για την απογειώσή μας προς τον Ουρανό: **«Ευλογημένη η Βασιλεία του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος»**. Εμείς απαντάμε μέσω του ψάλτη: Αμήν! Δηλαδή «Μακάρι να έλθει στον κόσμο και στη ζωή μας». Ομολογούμε ότι είμαστε **έτοιμοι να βιώσουμε για λίγο έναν άλλο κόσμο**, μακριά από τις αδυναμίες και τις απογοητεύσεις του κόσμου γύρω μας.

«Πώς, όμως, αρχίζει η Θεία Λειτουργία; «Ευλογημένη η βασιλεία του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος. Αμήν».

Γιατί αρχίζει έτσι ο ιερέας; Τι θέλει να πη; Μπροστά μας ανοίγει ο Χριστός ένα εξάισιο θέαμα. Μπροστά μας παρουσιάζει μια ουράνια οπτασία. Μπροστά μας ο Χριστός ανοίγει την βασιλείαν του. Όπως πηγαίνεις σε ένα κατάστημα και σου ανοίγει ο έμπορος το τόπι του υφάσματος και το βλέπεις, το πιάνεις, δοκιμάζεις την αντοχή του, βλέπεις την ομορφιά του και λες αυτό θα αγοράσω, έτσι κάνει εκείνην την ώρα ο Χριστός.

Μπροστά στα μάτια μας ανοίγει την βασιλείαν του, να την δούμε, να την νοιώσωμε, να την χορτάσωμε και να πούμε: Αυτήν διαλέγω και εγώ για την ζωή μου. Άραγε το νοιώθει η ψυχή μας αυτό; ... Η δόξα σου στην βασιλεία σου, Χριστέ μου, γεμίζει τα πάντα. Έχετε δει, όταν στολίζουν την νύφη για να την φωτογραφήσουν, πώς το μεγάλο πέπλο της πιάνει όλο το δωμάτιο και τα κράσπεδα του ιματίου της καλύπτουν το δάπεδο, για να δείξουν την δόξαν της και την ομορφιά της; Έτσι ακριβώς η Εκκλησία του Χριστού την ώρα εκείνη απλώνεται εις όλον τον χώρο μπροστά στα μάτια μας¹⁰. (Αρχ. Αιμιλιανού Σιμωνοπετρίτου)

- Ευλογούμε όλη την Εβδομάδα μας αφού με αυτό τον αγιασμένο τρόπο ξεκινάμε την πρώτη μέρα της.

- Συγχωρούμε ο ένας τον άλλο (ή τουλάχιστον θυμόμαστε μέσα στη Θ. Λειτουργία ότι έπρεπε να το είχαμε κάνει και το χρωστάμε οπωσδήποτε για την επόμενη φορά)¹¹.

- Μαθαίνουμε ότι οι μόνοι εχθροί μας είναι η αμαρτία, ο πειρασμός και ο θάνατος και απέναντι σε αυτά τα τρία προσπαθούμε στρέφουμε το μίσος και το θυμό μας.

- Δεν τα καταφέρνουμε όμως συχνά και τόσο καλά για αυτό επιστρέφουμε την επόμενη Κυριακή. Η Εκκλησία είναι ένα **πνευματικό κέντρο υγείας** για όλους τους αγωνιζόμενους πιστούς. Δεν είναι ένας Σύλλογος τελείων χριστιανών. Ο Εκκλησιασμός είναι **ο ανεφοδιασμός μας** και η συνεχής ενίσχυσή μας στον πνευματικό μας αγώνα. Αυτός ο αγώνας είναι που ομορφαίνει όλους μας.

¹⁰ Βλ. Αιμιλιανού Σιμωνοπετρίτου, [Πώς αρχίζει η Θεία Λειτουργία και γιατί](#); Απόσπασμα από το βιβλίο: [Περί Θεού: Λόγος Αισθήσεως](#).

¹¹ Αλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου, *Μνήμη και λήθη στη Θεία Λειτουργία*. Εκδόσεις Λύχνος, Αθήνα 1989^ε.

- Στην Θεία Λειτουργία ο ιερέας μας καλεί: «*Άνω σχώμεν τας καρδιάς*» (ας υψώσουμε τις καρδιές μας στον Ουρανό). Κι εμείς απαντάμε με τη φωνή του ψάλτη «*τις έχουμε τις καρδιές μας στραμμένες προς τον Κύριο*» (*έχομεν προς τον Κύριον*). Προσπαθούμε και αγωνιζόμαστε να το πετύχουμε. Είναι κι αυτό ένας άλλος μεγάλος αγώνας μας.
- Ακόμη κι αν αφαιρεθούμε στην Εκκλησία (που συμβαίνει συχνά και σε όλους μας) τα μάτια μας περιδιαβαίνουν τις τοιχογραφίες του Ναού. Γεμίζουν τα μάτια μας με ιερές μορφές του Παντοκράτορα, της Παναγίας, των Αγγέλων και των Αγίων.
- Εδώ γιορτάζουμε τον Άγιο μας (που φέρουμε το όνομά του) αλλά και όλους τους άλλους Αγίους που είναι φίλοι του Θεού και μας φωνάζουν ότι «*Ο Χριστός είναι φίλος μας και μας αγαπάει όλους, δεν κρατάει την κόλαση στα χέρια του*». Τα λόγια αυτά ανήκουν στον σύγχρονο Άγιο Γέροντα Πορφύριο που συμπληρώνει: «*Ο Χριστός είναι το Παν. Εκεί είναι η ευτυχία, η πραγματική χαρά, ο Παράδεισός μας*»¹².

Τα καλά και συμφέροντα ταις ψυχαίς ημών

«Τα καλά και συμφέροντα ταις ψυχαίς ημών ... παρά του Κυρίου αιτησώμεθα».

Ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος μας συμβουλεύει στον δρόμο της πνευματικής ζωής πρώτα να φωτισθούμε και μετά να φωτίσουμε τους άλλους. Πρώτα να πλησιάσουμε εμείς στο Θεό για να φέρουμε και άλλους κοντά του¹³.

Στον Εκκλησιασμό μας ζητάμε πρώτα το συμφέρον της ψυχής μας, δηλαδή τη σωτηρία της. Οι αλλαγές στην Εκκλησία δεν ξεκινούν από τους άλλους, τον κόσμο, τα συστήματα διακυβέρνησης, την κοινωνία, αλλά μέσα από τον προσωπικό μας αγώνα σωτηρίας.

Στην Εκκλησία είμαστε στην Αγκαλιά του Θεού [Πατέρα μας](#)¹⁴. Να γιατί εδώ βρίσκουμε την ευτυχία μας. Όχι την στιγμιαία αλλά

¹² [Ο Χριστός είναι το Παν](#). Ηχητικό απόσπασμα από τον Άγιο Πορφύριο. Πηγή ιστότοπος Πεμπτουσία.

¹³ «Φωτισθήναι και είτα φωτίσαι, έγγίσαι Θεώ και προσαγαγείν άλλους» Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος 2,71 PG 35, σ.48.

¹⁴ Αλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου [Πατέρα μας, Δοκίμιο συνειρμικής γραφής στο Πάτερ ημών](#), δημοσίευση στον ιστότοπο <https://indeepanalysis.gr>

την αιώνια. Όπως λέει ο Άγιος Νεκτάριος [Η ευτυχία βρίσκεται μέσα στον ίδιο μας τον εαυτό](#))¹⁵.

«Αδελφοί μου ο Πολυέλεος Θεός θέλει την ευτυχία όλων μας και σ' αυτή και στην άλλη ζωή. Γι' αυτό ίδρυσε την αγία Του Εκκλησία, για να μας καθαρίζει αυτή από την αμαρτία, να μας αγιάζει, να μας συμφιλιώνει μαζί Του, να μας χαρίζει τις ευλογίες του ουρανού. Ας τρέξουμε, και η Εκκλησία είναι έτοιμη να σηκώσει το βαρύ φορτίο μας, να μας χαρίσει την παρηρησία προς το Θεό, να γεμίσει την καρδιά μας με ευτυχία και μακαριότητα...» Αγ. Νεκταρίου ο.π.

Στη Θ. Λειτουργία έχουμε μία σειρά προσωπικών αιτημάτων:

- Ζητάμε την **άνωθεν ειρήνη** να κατέβει στις καρδιές μας.

«Ο μακαριστός π. Ο Χαράλαμπος, πού διετέλεσε και Ηγούμενος της Ιεράς Μονής Διονυσίου του Αγίου Όρους, στην ερώτηση μου «τι διαφέρει ή ειρήνη του Χριστού από την ειρήνη του κόσμου», απάντησε: «Ειρήνη με ειρήνη έχει διαφορά, υπάρχει τεραστία διαφορά από την ειρήνη που δίδει ο Θεός. Ούτω κάποτε προσευχόμενος πλησίον του παραθύρου του κελιού μου, αισθάνθηκα ένα πράγμα, που δεν μπορεί να το εκφράσει κανείς. Εκεί που προσευχόμαστε, ακούω ξαφνικά μια βοή "σςσ, σςσ., σςσσ". Οι αισθήσεις μου οι εξωτερικές κόπηκαν και "άνοιξε" μέσα στην καρδιά μου μια ειρήνη σε ανέκφραστο βαθμό. Δεν μπορούσα να κουνηθώ. Ώρα Κατόπιν Έμεινε μέσα μου έκτοτε ό,τι κι αν συνέβαινε, οιαδήποτε φροντίδα, ταραχή, πειρασμός κλπ, η ειρήνη από μέσα μου δεν χανόταν εκείνη η μεγάλη και ανέκφραστος ειρήνη... Τι ήτανε αυτό, τι ήτανε αυτό, έλεγα; Αύτη ήταν η ειρήνη που έδωσε στους Αγίους Αποστόλους: «ειρήνη την εμήν δίδωμι. υμίν". Δεν μπορούσα να βαστάξω. «Έκλαιγα, έκλαιγα. τι ήτανε αυτό, Θεέ μου;!¹⁶»

- Ζητάμε την συγχώρηση των αμαρτιών μας.
- Άγγελο πιστό οδηγό των ψυχών μας.
- Να μας προστατεύσει ο Θεός από ακραίες θλίψεις, αισθήματα οργής για τους συνανθρώπους μας και κάθε είδους κινδύνους και στερήσεις.
- Προκοπή βίου και πίστεως και σύνεση πνευματική ζητάει ο ιερέας να μας χαρίσει ο Θεός.

«Χάρισαι δε, ο Θεός, και τοις συνευχομένοις ημίν προκοπήν βίου και πίστεως και συνέσεως πνευματικής».

- Χριστιανά τα τέλη της ζωής μας ειρηνικά χωρίς οδύνες και ντροπή.
- Καλή απολογία την ώρα της κρίσης.

¹⁵ Αγίου Νεκταρίου, «Διδαχές», απόσπασμα σε νεοελληνική απόδοση, από την σειρά κειμένων, «Φωνή των Πατέρων», αριθ. 21, της Ιεράς Μονής Παρακλήτου, Ωρωπός Αττικής. Διαδικτυακή πηγή: Ιστότοπος Διαποίμανση.

¹⁶ Πρωτοπρεσβυτέρου Στεφάνου Αναγνωστοπούλου, Εμπειρίες κατά τη Θεία Λειτουργία, Πειραιάς 2021, σ. 56.

- Ζητάμε τα ελέη του μεγάλου Θεού και να μας στείλει τη χάρη του και τις δωρεές του Αγίου Πνεύματος.

«Και έσται τα ελέη του μεγάλου Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού μετά πάντων ημών»... αντικαταπέμψη ημίν την θείαν χάριν και την δωρεάν του Αγίου πνεύματος).

- Στην Εκκλησία μπαίνουμε γεμάτοι αγωνίες, άγχη, σκοτούρες και βγαίνουμε πιο ήρεμοι. Αυτό συμβαίνει γιατί ακολουθούμε (ή προσπαθούμε τουλάχιστον) την προτροπή των ιερέων μας: **«Εαυτούς και αλλήλους και πάσαν την ζωήν ημών, Χριστώ το Θεώ παραθώμεθα»** (δηλαδή «Ας προσφέρουμε τους εαυτούς μας μαζί όλη την οικογένεια μας, του γύρω μας και όλη τη ζωή μας στο Χριστό το Θεό μας). Και απαντάμε σε Σένα Κύριε (Σοι Κύριε). Και παρακάτω ο ιερέας διαβάζει εκ μέρους όλων μας: **Σε σένα, Δέσποτα φιλόανθρωπε, εμπιστευόμαστε κι αφήνομε όλη μας τη ζωή και την ελπίδα, και σε παρακαλούμε** (για μας και τα προβλήματά μας). Στην προσπάθειά μας αυτή έχουμε μεγάλη υποστήριξη: «Της Παναγίας, αχράντου, υπερευλογημένης, ενδόξου δεσποίνης ημών, Θεοτόκου και αιειπαρθένου Μαρίας, μετά πάντων των Αγίων...»

Για τους πιστούς που εμπιστεύονται τη ζωή τους στο Χριστό, ισχύουν τα ενθαρρυντικά λόγια του Μωσή: «Μη φοβάσαι, μη δειλιάσεις μήτε να απογοητευτείς, γιατί ο ίδιος ο Κύριος ο Θεός σου πηγαίνει μπροστά σου. Ποτέ δεν θα σε αφήσει ούτε θα σε εγκαταλείψει¹⁷».

Σχετική είναι και η συμβουλή του Αγίου Νεκταρίου: «Αναθέστε όλες τις φροντίδες σας στο Θεό. Έκείνος προνοεί για σας... Έσείς να ζητάτε από το Θεό και να μη χάνετε το θάρρος σας... Ο Θεός εκπληρώνει τους πόθους σας με τρόπο που έσείς δεν γνωρίζετε. Να ειρηνεύετε λοιπόν και να έπικαλείσθε το Θεό». (Αγίου Νεκταρίου [Περί Προσευχής](#) ιστότοπος Ορθοδοξία)

- Ο Εκκλησιασμός, η Ενορία μας είναι η αρχή και ο τρόπος για την είσοδο μας στην αιώνια ζωή, την σωτηρία μας, δηλαδή το να ζούμε κοντά στο Θεό και με τους άλλους με αγάπη. Είναι μια πορεία προς τον Ουρανό, με κατεύθυνση και τελικό προορισμό την συνάντηση με τον Τριαδικό Θεό.
- Είναι η προσομοίωση του Παραδείσου. Σαν να παρακολουθούμε ένα τρέιλερ της Ουράνιας ζωής, στο οποίο όμως μετέχουμε (βιωματικά) εν μέρει κι εμείς.

¹⁷ Τα είπε προς τον διάδοχό του, τον Ιησού του Ναυή, λίγο πριν την εκδημία του. Δευτερονόμιον 31, 6.

- Εδώ βιώνουμε τον Χριστό. Ζούμε αυτό που είπε ο σύγχρονος Άγιος Γέροντας Πορφύριος «**Ο Χριστός είναι το Παν. Εκεί είναι η ευτυχία, η πραγματική χαρά, ο Παράδεισός μας**»¹⁸.

Ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος για τον Εκκλησιασμό

Με λιμάνια μέσα στο πέλαγος μοιάζουν οι ναοί, που ο Θεός εγκατέστησε στις πόλεις. πνευματικά λιμάνια, όπου βρίσκουμε απερίγραπτη ψυχική ηρεμία όσοι σ' αυτά καταφεύγουμε, ζαλισμένοι από την κοσμική τύρβη. Κι όπως ακριβώς ένα απάνεμο κι ακύμαντο λιμάνι προσφέρει ασφάλεια στα αραγμένα πλοία, έτσι και ο ναός σώζει από την τρικυμία των βιοτικών μεριμνών όσους σ' αυτόν προστρέχουν (και αξιώνει τους πιστούς να στέκονται με σιγουριά και ν' ακούνε το λόγο του Θεού με γαλήνη πολλή)...

Ο ναός είναι θεμέλιο της αρετής και σχολείο της πνευματικής ζωής...

Πέρασε μέσα, και μια αύρα πνευματική θα περικυκλώσει την ψυχή σου... σε μεταφέρει από τη γη στον ουρανό. Όταν τελείται η Λειτουργία και οι προφήτες διδάσκουν, οι απόστολοι κηρύσσουν το Ευαγγέλιο, ο Χριστός βρίσκεται ανάμεσα στους πιστούς, ο Θεός Πατέρας δέχεται την τελούμενη θυσία, το Άγιο Πνεύμα χορηγεί τη δική Του αγαλλίαση, τότε λοιπόν, με πόση ωφέλεια πλημμυρισμένοι δεν φεύγουν από το ναό οι εκκλησιαζόμενοι;

Στην Εκκλησία συντηρείται **η χαρά** όσων χαίρονται. στην εκκλησία βρίσκεται η ευθυμία των πικραμένων, η ευφροσύνη των λυπημένων, η αναψυχή των βασανισμένων, η ανάπαυση των κουρασμένων. Γιατί ο Χριστός λέει: «Ελάτε σ' εμένα όλοι όσοι είστε κουρασμένοι και φορτωμένοι με προβλήματα, κι εγώ θα σας αναπαύσω» (Ματθ. 11:28). Τί πιο ποθητό απ' αυτή τη φωνή; Τί πιο γλυκό από τούτη την πρόσκληση; Σε συμπόσιο σε καλεί ο Κύριος, όταν σε προσκαλεί στην εκκλησία. Σε ανάπαυση από τους κόπους σε παρακινεί. Σε ανακούφιση από τις οδύνες σε μεταφέρει. Γιατί σε ξαλαφρώνει από το βάρος των αμαρτημάτων. Με την πνευματική απόλαυση θεραπεύει τη στενοχώρια και με τη χαρά τη λύπη.

"Αφού, όμως, δεν τήρησα όσα άκουσα στην εκκλησία", θα μου πει κάποιος, "πώς μπορώ να έρθω πάλι;". Έλα να ξανακούσεις τον θείο λόγο. Και προσπάθησε τώρα να τον εφαρμόσεις. Αν βάλεις φάρμακο πάνω στο τραύμα σου και δεν το επουλώσει την ίδια μέρα, δεν θα ξαναβάλεις και την επόμενη; Αν ο ξυλοκόπος, που θέλει να κόψει μια βελανιδιά, δεν κατορθώσει να τη ρίξει με την πρώτη τσεκουριά, δεν τη χτυπάει και δεύτερη και πέμπτη και δέκατη φορά; Κάνε κι εσύ το ίδιο¹⁹.

Τέλος ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος μας λέει ότι οι πιστοί στη Θεία Λειτουργία **μπορούν να σηκωθούν στο ύψος** των Σεραφείμ και να δουν την ομορφιά που βιώνουν οι Άγγελοι στον Ουρανό. Κι αυτό μπορεί να συμβεί αν θυμηθούμε ό,τι πιο όμορφο αντικρίσαμε πάνω στη γη, που μας έχει σαγηνεύσει. Να σκεφτούμε, τότε, ότι η ομορφιά εκείνη ήταν τόσο ξεχωριστή, γιατί αποτελούσε την αντανάκλαση της ουράνιας ομορφιάς του Θεού²⁰.

¹⁸ [Ο Χριστός είναι το Παν.](#) Ηχητικό απόσπασμα από τον Άγιο Πορφύριο. Πηγή ιστότοπος Πεμπτουσία. Σε [κείμενο](#) από τον ιστότοπο Βήμα Ορθοδοξίας. Έχει κυκλοφορηθεί και [ομότιπλο βιβλίο](#).

¹⁹ Πρόκειται για σύνθεση απόψεων του Ιεράρχη για τη Θεία Λειτουργία από όλο το έργο του σε νεοελληνική απόδοση που κυκλοφορήθηκε από την σειρά Η Φωνή των Πατέρων, της Ιεράς Μονής Παρακλήτου, Ωρωπός Αττικής 2010. Τίτλος [Ο Εκκλησιασμός](#).

²⁰ Ν.Β. Γκόγκολ Στοχασμοί στη Θεία Λειτουργία, Εκδόσεις Ι. Μονή Παρακλήτου, Ωρωπός Αττικής 2004, σ. 100-101.

Απαραίτητος ο Εκκλησιασμός κατά τον Άγιο Παΐσιο

Ρωτήθηκε ο Άγιος Παΐσιος κάποτε για εκείνους που δεν θεωρούν απαραίτητο τον εκκλησιασμό. Η απάντησή σου είναι διαφωτιστική για όλους μας:

«Δεν μπαίνουν στο βαθύτερο νόημα οι άνθρωποι· κόβουν το καλώδιο, την επαφή με τον Θεό, και μετά δεν μπορούν να βοηθηθούν. Δυστυχώς οι περισσότεροι Χριστιανοί δεν ζουν μυστηριακά, γι' αυτό υπάρχει μια επίδραση δαιμονική. Εγώ πάντοτε λέω στους λαϊκούς να εκκλησιάζονται, για να αγιάζονται. Και μόνον αν σκεφθεί κανείς ότι μπαίνοντας στον ναό του Θεού, μπαίνει στο σπίτι του Θεού κι εκεί δέχεται τη θεία Χάρη και αγιάζεται, είναι αρκετό για να συγκλονισθεί. Μέσα στον ναό μας παρακολουθούν ο Χριστός, η Παναγία, οι Άγιοι, ζητούμε τη βοήθειά τους, μπορούμε απλά να συνομιλούμε μαζί τους. Εκεί μας δίνεται η δυνατότητα να ζήσουμε τα Μυστήρια. Εκεί θυσιάζεται για μας ο Χριστός και μας δίνει το Σώμα και το Αίμα Του. Αυτό δεν πρέπει να μας συγκλονίζει;

Οφέλη και για όλο τον κόσμο

Όλους και όλα τα θυμόμαστε στη Θεία Λειτουργία:

- Την ειρήνη του σύμπαντος κόσμου (όλου του κόσμου)
- Υπέρ ευκρασίας αέρων και καιρών ειρηνικών (τώρα που ζούμε τους «εχθρικούς καιρούς» με την κλιματική αλλαγή, δηλαδή την ανομβρία, τις φωτιές και τις πλημμύρες είναι περισσότερο επίκαιρο παρά ποτέ).
- Τους απόρους και τους αναγκασμένους (και προσευχή αλλά και βοηθήματα, συσσίτια και φιλανθρωπική προσφορά μέσω εθελοντών).
- Τους αρρώστους που λείπουν (υπέρ των δι' ευλόγους αιτίας απολειφθέντων).
- Τους αιχμαλώτους.
- Τους ταξιδιώτες που αντιμετωπίζουν κινδύνους.
- Για το Έθνος μας, τους άρχοντές μας και τον στρατό μας.
- Τους κεκοιμημένους μας που είναι στους ουρανούς.
- Όλους μας θυμάται η Αγία μας Εκκλησία στη Μεγάλη Είσοδο: «Πάντων ημών μνησθείη Κύριος ο Θεός εν τη Βασιλεία αυτού (στην

Μεγάλη Είσοδο, στα Άγια). Μιμούμενοι κι εμείς το ληστή στο σταυρό παρακαλούμε το Θεό όλους να μας θυμηθεί. Μόνο στην μνήμη του Θεού μπορούμε είμαστε εξασφαλισμένοι.

- Και φυσικά στην Εκκλησία δεν ενεργούμε μόνο για τον εαυτό μας αλλά τους θυμόμαστε όλους όσους τους έχουμε έγνοια. «Και ων έκαστος κατά διάνοιαν έχει... και πάντων και πασών».

Ο Εκκλησιασμός είναι ο κατεξοχήν χρόνος και ο τόπος της Ευχαριστίας του Θεού

- Ευχαριστήσωμεν τω Κυρίω. / Άξιον και δίκαιον.
- Ας ευχαριστήσουμε τον Κύριο./ Αξίζει και πρέπει.

Στην Θεία Λειτουργία θυμόμαστε την αγάπη του Θεού, την πρόνοιά του για όλο τον κόσμο, την Πρόνοιά του για τον κόσμο και εμάς (Θεία Οικονομία του) και τον ευχαριστούμε για τα πάντα:

- γιατί μας έφερε (τους γονείς μας, εμάς και τα παιδιά μας) από την ανυπαρξία στην ύπαρξη χαρίζοντας μας τη ζωή.
- Για όλα τα αγαθά που μας έχει προσφέρει, εξακολουθεί να μας προσφέρει και θα μας προσφέρει. Όλα όσα γνωρίζουμε και όσα αγνοούμε. Για τις φανερές και αφανείς ευεργεσίες του.
- Κυρίως γιατί Ο Θεός και μετά την πτώση δεν εγκατέλειψε την ανθρωπότητα. Στη Θ. Λειτουργία λίγο πριν πει ο ιερέας «Τα σα εκ των σων», δηλαδή τον καθαγιασμό του άρτου και του οίνου σε σώμα και αίμα Χριστού, διαβάζει μία ευχή που μιλάει για την αγάπη του Τριαδικού Θεού για μας. «Εσύ που τόσο πολύ αγάπησες τον κόσμο, ώστε να δώσεις τον Μονογενή σου Υιό για να μη χαθεί όποιος πιστεύει σε Αυτόν αλλά να έχει ζωή αιώνια».
- Το ίδιο κάνει με όλους μας και τώρα και πάντα. Όταν πέφτουμε μας σηκώνει πάλι και πάλι για να μας ανεβάσει στον Ουρανό και να μας χαρίσει την μέλλουσα Βασιλεία Του.
- Τον ευγνωμονούμε για όλα αυτά και κυρίως για το μοίρασμα αυτής της αγάπης στον κόσμο μέσα από τη Θ. Ευχαριστία: «Λάβετε φάγετε τούτο μου εστί το σώμα» (Λάβετε και φάτε αυτό είναι το σώμα μου που κομματιάζεται και θυσιάζεται για χάρη μας). «Πίετε εξ αυτού πάντες τούτο εστί το αίμα μου» (αυτό είναι το αίμα μου). Όλα αυτά γίνονται για χάρη μας και για πολλούς άλλους, για να

προσφέρει η θυσία του Χριστού μας την άφεση των αμαρτιών και την αιώνια ζωή.

«Ότι ελεήμων και φιλόανθρωπος Θεός υπάρχεις, και σοι την δόξαν αναπέμπομεν, τω Πατρί και τω Υιώ και τω Αγίω Πνεύματι, νυν και αι και εις τους αιώνας των αιώνων».

Γιατί εσύ ΄σαι Θεός, που ελεείς κι αγαπάς τους ανθρώπους και Εσένα εμείς δοξολογούμε, τον Πατέρα, τον Υιό και το Άγιο Πνεύμα, τώρα και πάντα και στους ατελεύτητους αιώνες.

Ο Εκκλησιασμός αγκαλιάζει όλη μας τη ζωή

Ο Εκκλησιασμός είναι αυτός που μας συνδέει με την Ενορία μας, την πνευματική μας οικογένεια. Είναι όλη μας η ζωή:

- Γιατί εδώ με τη Βάπτισή μας γινόμαστε Οικογένεια του Θεού. Μήτρα κοινή είναι η κολυμπήθρα στην οποία βαπτιστήκαμε. Μητέρα όλων μας είναι η Εκκλησία και εμείς όλοι είμαστε τα παιδιά της.
- Γιατί εδώ τους ιερείς μας τους προσφωνούμε «πατέρες» (πάτερ). Αυτοί μας βάπτισαν, μας κοινωνούν, μας εξομολογούν και με το κήρυγμα και τη διακονία τους μας ενώνουν με την οικογένεια του Θεού.
- Εδώ ενωθήκαμε με το Μυστήριο του Γάμου (εμείς και οι γονείς μας), επισφραγίσαμε στην Ενορία την κοινή αγάπη μας και ζητήσαμε την ευλογία του Θεού.
- Εδώ αργότερα 40 ημερών ευλογήσαμε τα παιδιά μας και μετά τα βαπτίσαμε και τα μυρώσαμε για να πάρουν τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος.
- Γιατί η Ενορία μας είναι η πόρτα του Ουρανού. Όλα τα μυστήρια με τα οποία πρέπει να εφοδιαστούμε για να πάμε στην αιώνια ζωή είναι Εδώ. Προσευχή στην εικόνα του σπιτιού μας μπορούμε να κάνουμε, κομποσκοίνι, νηστεία, μετάνοιες. Αλλά η Χάρις του Αγίου Πνεύματος είναι κυρίως μέσα στα μυστήρια, που τελούνται στην Εκκλησία μας, την Ενορία μας που είναι η πνευματική μας οικογένεια.
- Γιατί ο Χριστός είπε: Όπου είναι 2 ή 3 στο όνομά μου συγκεντρωμένοι εκεί είμαι και εγώ ανάμεσά τους. Κι αυτό μπορεί να γίνει Εδώ. Ποια είναι η κορυφαία στιγμή της ένωσης όλης της

Οικογένειάς μας της Ενορίας μας. Η Θ. Λειτουργία και ιδιαίτερα το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας.

- Η ενορία μας, η Εκκλησία μας είναι εργαστήριο μεταμόρφωσης των ανθρώπων προς το καλύτερο (εργαστήριο αγιότητας). Μπαίνουμε αγρίμια και μετά από καιρό και αγώνα βγαίνουμε πρόβατα. Μπαίνουμε απογοητευμένοι και φεύγουμε γεμάτοι ελπίδα. Μαθαίνουμε να βλέπουμε στους άλλους τον παράδεισό μας και όχι την κόλασή μας. Πώς γίνεται αυτό; Με τη διόρθωση των λογισμών μας, που πραγματοποιείται μέσα από τη μαθητεία μας στο λόγο του Θεού και στα μυστήρια της Εκκλησίας. Όλα αυτά με την βοήθεια του πνευματικού μας. Αν δε διορθώσουμε το λογισμό μας, τον τρόπο που βλέπουμε τα πράγματα δεν μπορούμε να μπούμε στον Παράδεισο. Ακόμη και αυτός θα μας φαίνεται αφόρητος.

- Γιατί εδώ οι άνθρωποι δεν έχουν να χωρίσουν τίποτα. Αγωνίζονται να είναι αδέρφια, να μην αδικούν κανένα, να κάνουν το καλό, να μη μισούν κανένα να αγαπούν ακόμη και τους εχθρούς τους, να είναι ειρηνικοί, να μοιράζονται τα πάντα με τους συνανθρώπους τους.

- Η ενορία μας, η Εκκλησία μας είναι εργαστήριο μεταμόρφωσης των ανθρώπων προς το καλύτερο (εργαστήριο αγιότητας). Μπαίνουμε αγρίμια και μετά από καιρό και αγώνα βγαίνουμε πρόβατα. Μπαίνουμε απογοητευμένοι και φεύγουμε γεμάτοι ελπίδα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

«Εν ειρήνῃ προέλθωμεν»... «ευλογία Κυρίου και έλεος...» να έλθει σε μας λέει ο ιερέας στο τέλος της Θείας Λειτουργίας. Φεύγουμε από την Εκκλησία έχοντας μαζέψει πολλές ευλογίες για μας και την οικογένειά μας. Έχοντας αυτές τις ευλογίες αρχίζει ο αγώνας για να κάνουμε λίγο καλύτερο τον κόσμο μέσα μας πρώτα και μετά γύρω μας. **Ζούμε την μετα-Λειτουργία.** Την Λειτουργία μετά την Θεία Λειτουργία, όπως λέμε στην θεολογική γλώσσα.

[Ο Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας Αναστάσιος σε ένα πρόσφατο ηχητικό απόσπασμα](#) μας συμβουλεύει: «Μην στερησετε τον εαυτό

σας αν μερικές φορές δεν έχετε κέφι και δεν το θέλετε, από την συμμετοχή σας στη Θεία Λειτουργία. Η συμμετοχή σας στη Θεία Λειτουργία δεν είναι απλώς κάτι ωραίο, κάτι καλό, ένα καθήκον. Είναι η ζωντανή συμμετοχή σε αυτό το μυστικό σώμα του Χριστού, που είναι η Εκκλησία... *Είναι ένα μοναδικό πράγμα, το οποίο μας δίνει άλλη δύναμη και άλλη πνοή στη ζωή μας*».

Για την εν Χριστώ χαρά που ζούσε ο Άγιος Ιάκωβος Τσαλίκης αναφέρθηκε σε [ηχητικό απόσπασμα ο Μακαριστός Μητροπολίτης Σισανίου Παύλος](#): «Καθημερινά Λειτουργούσε, όντας και για πάρα πολλά χρόνια ο μόνος ιερέας της Μονής. Κάποτε όταν ήρθε να εξομολογηθεί ένα παλληκάρι και πήρε ευλογία να κοινωνήσει τον πλησίασε αφού κοινωνήσε και του είπε: «Γέροντα είμαι γεμάτος χαρά!» Ο Άγιος Ιάκωβος ταπεινά του απάντησε: «**Εγώ παιδί μου έτσι είμαι κάθε μέρα**». Ο ίδιος εμπιστεύτηκε και άλλοτε σε κάποιο επισκέπτη του: “Αν οι άνθρωποι καταλάβαιναν τι γίνεται μέσα στη Θεία Λειτουργία δεν θα έφευγαν ποτέ”».

Στη Θεία Λειτουργία το Άγιο Πνεύμα μας χαρίζει τα χρώματα και τον καμβά για να ζωγραφίσουμε τον Παράδεισο. Και μετά η χάρη του Θεού να ζωντανεύσει την ζωγραφιά για να μπούμε μέσα και να τον ζήσουμε. Αυτό έκαναν οι Άγιοι μας.

«*Ιδού εγώ μεθ’ υμών ειμι πάσας τας ημέρας έως της συντελείας του αιώνος*». Αυτά είναι τα τελευταία εξαιρετικά παρηγορητικά λόγια του Χριστού πριν την Ανάληψή του και απευθύνονται όχι μόνο στους μαθητές του αλλά και στην Εκκλησία Του. Με τον Εκκλησιασμό μας κρατάμε την υπόσχεση αυτή του Κυρίου κι εμείς οι πιστοί ως εφόδιο σε όλη την πορεία της ζωής μας.

Προτεινόμενα βιβλία για μελέτη γύρω από τη Θεία Λειτουργία

Αναγνωστοπούλου Στεφάνου Πρωτοπρεσβυτέρου, Εμπειρίες κατά τη Θεία Λειτουργία, Πειραιάς 2021.

Βασιλείου Αρχ. Καθηγουμένου Ι. Μονής Ιβήρων) *Εισοδικόν*, Εκδ. Ι. Μονή Ιβήρων 2003 (6^η έκδοση).

Γκόγκολ Ν.Β. *Στοχασμοί στη Θεία Λειτουργία*, Εκδόσεις Ι. Μονή Παρακλήτου, Ωρωπός Αττικής 2004.

Γρηγορίου Ιερομονάχου, *Η Θεία Λειτουργία Σχόλια*, Εκδ. Σύναξη, Αθήνα 1982.

[Ο Εκκλησιασμός](#), φυλλάδιο που φιλοξενεί σύνθεση απόψεων του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου για τη Θεία Λειτουργία από όλο το έργο του σε νεοελληνική απόδοση. Κυκλοφορήθηκε ως ανάτυπο από την σειρά: «Η Φωνή των Πατέρων», της Ιεράς Μονής Παρακλήτου, Ωρωπός Αττικής 2010.

Προτεινόμενες Μεταφράσεις της Θείας Λειτουργίας:

- Η Θεία Λειτουργία του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου με μετάφραση (του Μητροπολίτη Σερβίων και Κοζάνης Διονυσίου). Εκδ. Αποστολικής Διακονίας, Αθήνα 1999. Επίσης υπάρχει και [διαδικτυακή ανάρτηση](#) του βιβλίου από τον ιστότοπο: [Ορθοδοξία - Orthodoxia](#).
- Θεία Λειτουργία Αγ. Ιωάννου Χρυσοστόμου με μετάφραση στη δημοτική, βασισμένη στην ερμηνεία του Παν. Τρεμπέλα. Εκδ. Αδελφότης Θεολόγων «Ο Σωτήρ». χ.χ.
- Η Θεία Λειτουργία του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου με απόδοση στη Νέα Ελληνική. Εκδ. Αδελφότης Θεολόγων «Ζωή», χ.χ.
- [Η Θεία Λειτουργία του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου με μετάφραση στη Νεοελληνική και σχόλια Αγίων](#). Επιμέλεια Αρχιμανδρίτου Νικόλαου Πουλάδα στον ιστότοπο: [Κείμενα \(blog\) - Ιερός Ναός Αγίου Σώστη Νέας Σμύρνης](#).

Για τα παιδιά του Δημοτικού έχουμε να συστήσουμε στους γονείς ένα βιβλίο που περιέχει το Πρωτότυπο κείμενο και την απόδοση της Θείας Λειτουργίας του Ιωάννου του Χρυσοστόμου μέσα από βιωματική διήγηση. Είναι της Σταυρούλας Κάτσου-Καντάνη, [Ταξιδεύοντας με έναν Άγγελο στη Θεία Λειτουργία](#). (Εικονογράφηση Μαρία Νασοπούλου), Εκδ. Έαρ Παιδικά, 2018. Περιέχει ακόμη: Ευχές της Θείας Μεταλήψεως και Ευχαριστίας, δημιουργικές εργασίες, ψηφιακό δίσκο (CD) με αφήγηση, ευχές της Θείας Λειτουργίας και παιδική χορωδία.